

Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
Fakulta elektrotechniky a informatiky

Úvod do databázových systémů

Cvičení 1

Ing. Petr Lukáš
petr.lukas@vsb.cz
Ostrava, 2014

Test č. 1 – SQL SELECT	40 b.	min. 20 b.
Test č. 2 – návrh relační databáze	20 b.	min. 10 b.
Projekt – návrh informačního systému	30 b.	min. 15 b.
Zápočtový test	10 b.	min. 5 b.
Celkem	100 b.	

- **Nově klasifikovaný zápočet (bez zkoušky)**
- **6 kreditů**
- **Přednášející Ing. Radim Bača, Ph.D.**

1. týden	množinové operace, relace
2. týden	relační datový model, úvod do SQL
3. týden	dotazování v SQL
4. týden	dotazování v SQL
5. týden	dotazování v SQL
6. týden	Test č. 1 – SQL SELECT
7. týden	modelování databází
8. týden	modelování databází
9. týden	modelování databází
10. týden	Test č. 2 – návrh relační databáze
11. týden	zadání semestrálního projektu

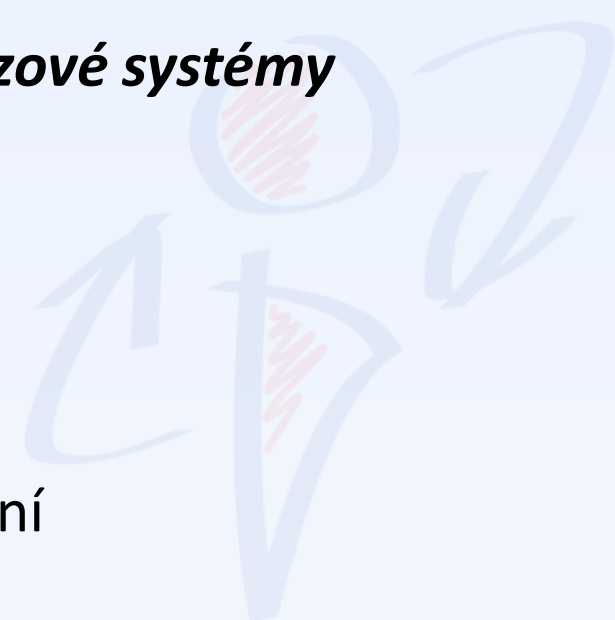
- Bude upřesněno v průběhu semestru

www.dbedu.cs.vsb.cz

- Veškeré důležité materiály
- Přihlášení přes **jednotný login a heslo**
- **České kurzy -> UDBS**
- *Literatura -> Studijní literatura -> Databázové systémy (M. Krátký, R. Bača)*

homel.vsb.cz/~luk194

- Pouze doplňující materiály – slidy ze cvičení

- 1. Množina, množinové operace**
- 2. Relace, relační algebra**

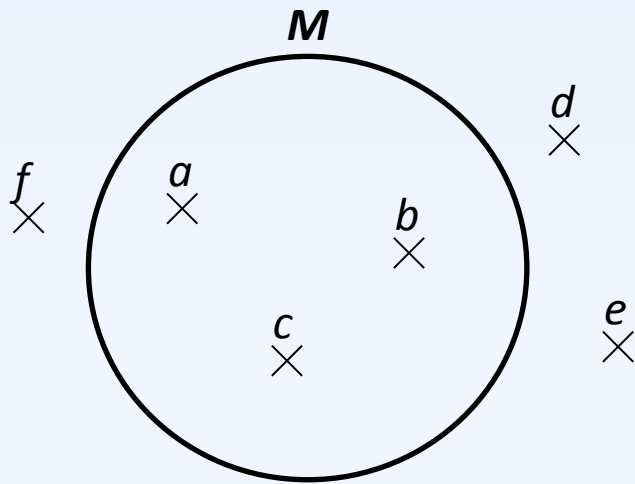
Množina, množinové operace

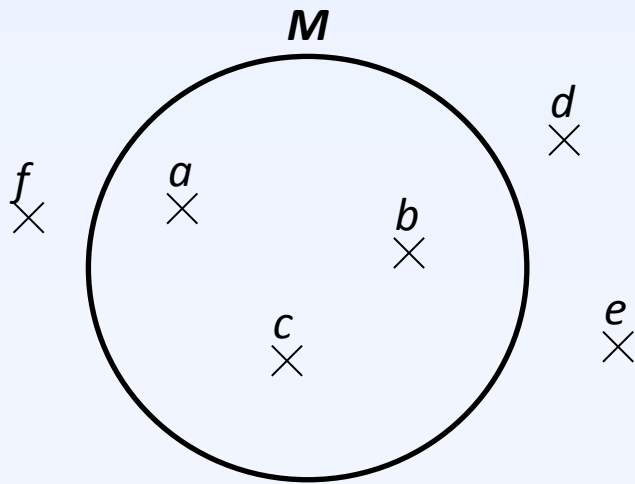
Množina je charakterizována souhrnem prvků. O každém daném prvku jsme schopni jednoznačně rozhodnout, zda do dané množiny patří nebo ne.

1. Jaká je kardinalita množiny M ?

2. Kolikrát je prvek b obsažen v množině M ?

Množina je charakterizována souhrnem prvků. O každém daném prvku jsme schopni jednoznačně rozhodnout, zda do dané množiny patří nebo ne.

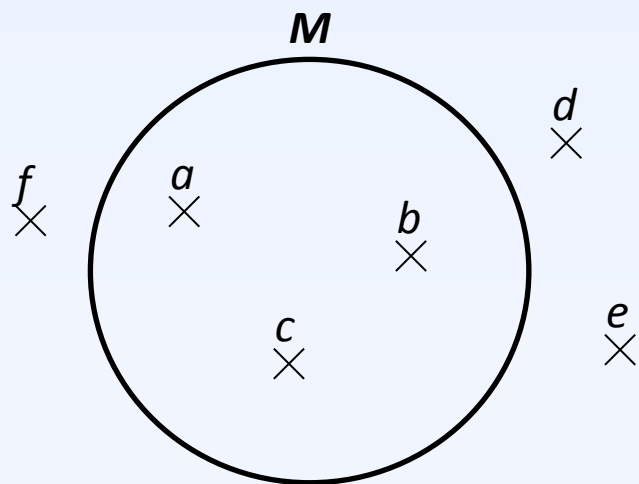

1. Jaká je kardinalita množiny M ?

Jinými slovy – počet prvků, tzn. 3.

2. Kolikrát je prvek b obsažen v množině M ?

Množina je charakterizována souhrnem prvků. O každém daném prvku jsme schopni jednoznačně rozhodnout, zda do dané množiny patří nebo ne.

1. Jaká je kardinalita množiny M ?

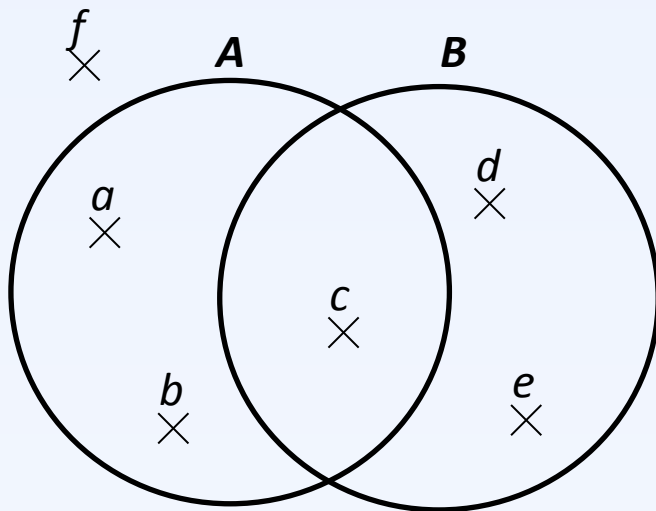
Jinými slovy – počet prvků, tzn. 3.

2. Kolikrát je prvek b obsažen v množině M ?

Tato otázka je nesmyslně položena. Prvek buď je nebo není v množině obsažen, nemá smysl se ptát „kolikrát“.

Sjednocení	$A \cup B$	Vše, co patří do A nebo B .
Průnik	$A \cap B$	Vše, co patří do A i B zároveň.
Rozdíl	$A - B$	Vše, co patří do A , ale nepatří do B .
Doplněk	$\bar{A}$	Vše, co nepatří do A .
Kartézský součin	$A \times B$	Množina všech možných dvojic (a, b) takových, že $a \in A$ a $b \in B$.

Jaké jsou výsledky jednotlivých operací?

$$A \cup B =$$

$$A \cap B =$$

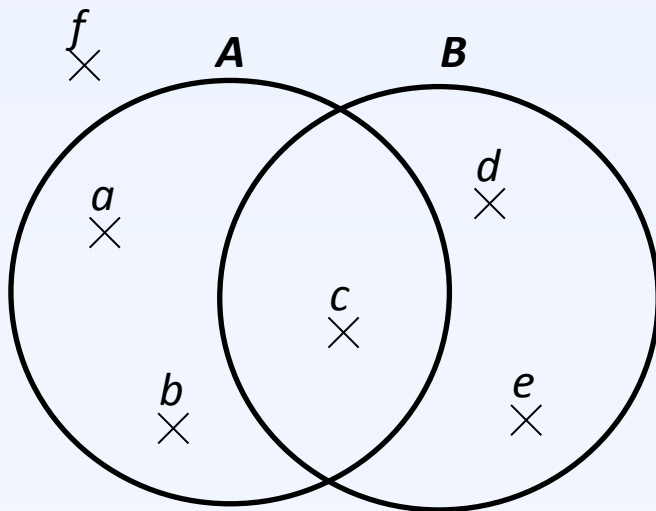
$$A - B =$$

$$\bar{A} =$$

$$\bar{B} =$$

$$A \times B =$$

Sjednocení	$A \cup B$	Vše, co patří do A nebo B .
Průnik	$A \cap B$	Vše, co patří do A i B zároveň.
Rozdíl	$A - B$	Vše, co patří do A , ale nepatří do B .
Doplněk	$\bar{A}$	Vše, co nepatří do A .
Kartézský součin	$A \times B$	Množina všech možných dvojic (a, b) takových, že $a \in A$ a $b \in B$.

Jaké jsou výsledky jednotlivých operací?

$$A \cup B = \{a, b, c, d, e\}$$

$$A \cap B = \{c\}$$

$$A - B = \{a, b\}$$

$$\bar{A} = \{c, d, e, f\}$$

$$\bar{B} = \{a, b, f\}$$

$$A \times B = \left\{ \begin{array}{l} (a, c), (b, c), (c, c), \\ (a, d), (b, d), (c, d), \\ (a, e), (b, e), (c, e) \end{array} \right\}$$

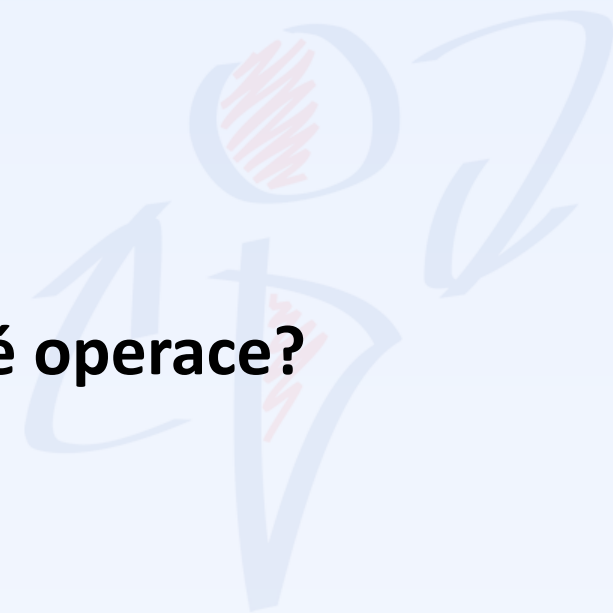
1. Je pravda, že $\{a, b\} = \{b, a\}$?
2. Je pravda, že $(a, b) = (b, a)$?
3. Co je obecně výsledkem množinové operace?

1. Je pravda, že $\{a, b\} = \{b, a\}$?

Samozřejmě – pořad platí, že množina pouze říká, jestli v ní prvek je nebo není. O uspořádání se nic nemluví.

2. Je pravda, že $(a, b) = (b, a)$?

3. Co je obecně výsledkem množinové operace?

1. Je pravda, že $\{a, b\} = \{b, a\}$?

Samozřejmě – pořad platí, že množina pouze říká, jestli v ní prvek je nebo není. O uspořádání se nic nemluví.

2. Je pravda, že $(a, b) = (b, a)$?

V žádném případě. U dvojice nebo obecněji n -tice má každá pozice svůj význam.

3. Co je obecně výsledkem množinové operace?

- 1. Je pravda, že $\{a, b\} = \{b, a\}$?**
Samozřejmě – pořad platí, že množina pouze říká, jestli v ní prvek je nebo není. O uspořádání se nic nemluví.
- 2. Je pravda, že $(a, b) = (b, a)$?**
V žádném případě. U dvojice nebo obecněji n -tice má každá pozice svůj význam.
- 3. Co je obecně výsledkem množinové operace?**
Množina. Obecnou vlastností jakéhokoli operátoru je, aby vracel výsledek ve stejné množině, ze které pochází operandy.

Relace, relační algebra

Konečná podmnožina kartézského součinu domén jednotlivých atributů.

Zjednodušeně řečeno – **tabulka**

1. **Co je to atribut?**
2. **Co je to doména atributu?**

Konečná podmnožina kartézského součinu domén jednotlivých atributů.

Zjednodušeně řečeno – **tabulka**

1. Co je to atribut?

Zjednodušeně řečeno – **sloupec** tabulky.

2. Co je to doména atributu?

Konečná podmnožina kartézského součinu domén jednotlivých atributů.

Zjednodušeně řečeno – **tabulka**

1. Co je to atribut?

Zjednodušeně řečeno – **sloupec** tabulky.

2. Co je to doména atributu?

Množina všech hodnot, které se mohou v atributu objevit. Jinak řečeno – **datový typ**.

Výrobek

v_id	nazev	kategorie	cena
1	šroub	materiál	5 Kč
2	matka	materiál	3 Kč
3	šroubovák	nářadí	50 Kč

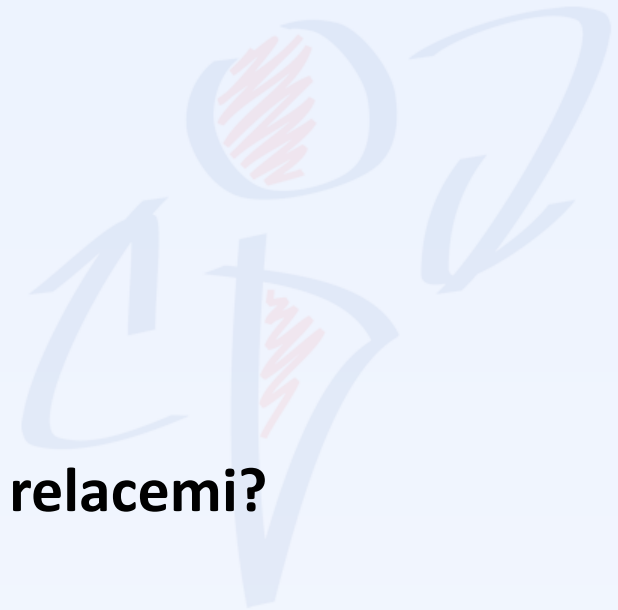
- Relace (tabulka) je **množina**.
- Množina čeho? **Množina záznamů** (n -tic).
- Správný množinový zápis by tedy vypadal:

Výrobek = { (1, šroub, materiál, 5 Kč), (2, matka, materiál, 3 Kč),
(3, šroubovák, nářadí, 50 Kč) }

- Takovýto zápis se ale z praktických důvodů nepoužívá.

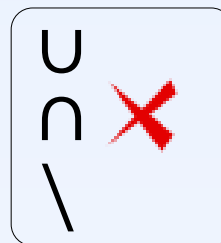
- **Protože je relace množina, můžeme si dovolit provádět množinové operace (sjednocení, průnik, ...) ?**

- **Existují nějaké další speciální operace nad relacemi?**

- Protože je relace množina, můžeme si dovolit provádět množinové operace (sjednocení, průnik, ...) ?
Ano, ale u sjednocení, průniku a rozdílu vyžadujeme, aby měly obě relace shodné **schéma** (seznam sloupců).

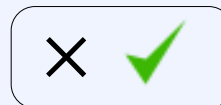
Výrobek

v_id	nazev	kategorie	cena
1	šroub	materiál	5 Kč
2	matka	materiál	3 Kč
3	šroubovák	nářadí	50 Kč

Student

s_id	jméno	příjmení
1	Karel	Mladý
2	Jan	Starý

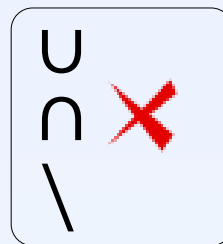

- Existují nějaké další speciální operace nad relacemi?

- **Protože je relace množina, můžeme si dovolit provádět množinové operace (sjednocení, průnik, ...)?**
Ano, ale u sjednocení, průniku a rozdílu vyžadujeme, aby měly obě relace shodné **schéma** (seznam sloupců).

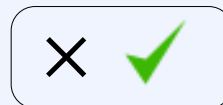
Výrobek

v_id	nazev	kategorie	cena
1	šroub	materiál	5 Kč
2	matka	materiál	3 Kč
3	šroubovák	nářadí	50 Kč

Student

s_id	jméno	příjmení
1	Karel	Mladý
2	Jan	Starý

- **Existují nějaké další speciální operace nad relacemi?**
 Ano, jde o operace tzv. relační algebry. Např. **selekce**, **projekce**, **theta-spojení** a další.

Selekce	$\sigma_{podmínka} R$	Záznamy z relace R, které vyhovují dané podmínce
Projekce	$\pi_{atributy} R$	Omezíme relaci R tak, aby obsahovala jen uvedený seznam atributů

- Existují i další operátory (přejmenování, theta-spojení, přirozené spojení), ale pro jednoduchost se jimi nebudeme zabývat.
- Výsledkem všech operátorů relační algebry je vždy opět relace.

Výrobek

v_id	nazev	kategorie	cena
1	šroub	materiál	5 Kč
2	matka	materiál	3 Kč
3	šroubovák	nářadí	50 Kč

$$\sigma_{cena < 10} \text{ Výrobek}$$

Výrobek

v_id	nazev	kategorie	cena
1	šroub	materiál	5 Kč
2	matka	materiál	3 Kč
3	šroubovák	nářadí	50 Kč

$$\sigma_{cena < 10} \text{Vyrodek}$$

v_id	nazev	kategorie	cena
1	šroub	materiál	5 Kč
2	matka	materiál	3 Kč

Výrobek

v_id	nazev	kategorie	cena
1	šroub	materiál	5 Kč
2	matka	materiál	3 Kč
3	šroubovák	nářadí	50 Kč

$$\pi_{\text{nazev,kategorie}} \text{Vyrodek}$$

Výrobek

v_id	nazev	kategorie	cena
1	šroub	materiál	5 Kč
2	matka	materiál	3 Kč
3	šroubovák	nářadí	50 Kč

$$\pi_{\text{nazev,kategorie}} \text{Vyrodek}$$

nazev	kategorie
šroub	materiál
matka	materiál
šroubovák	nářadí

Výrobek

v_id	nazev	kategorie	cena
1	šroub	materiál	5 Kč
2	matka	materiál	3 Kč
3	šroubovák	nářadí	50 Kč

$$\pi_{\text{nazev,kategorie}}(\sigma_{\text{cena} < 10} \text{Vyrobek})$$

Výrobek

v_id	nazev	kategorie	cena
1	šroub	materiál	5 Kč
2	matka	materiál	3 Kč
3	šroubovák	nářadí	50 Kč

$$\pi_{\text{nazev,kategorie}}(\sigma_{\text{cena} < 10} \text{Vyrobek})$$

nazev	kategorie
šroub	materiál
matka	materiál

www.dbedu.cs.vsb.cz

- Přihlášení přes **jednotný login a heslo**
- Vpravo sloupec -> *České kurzy* -> *UDBS*

